

TREBALL AL CAP

Prevenió de malalties relacionades amb el treball

Gener
de 2016
90-91

**Agència
de Salut Pública**

Els casos del trimestre

Entre juliol i desembre de 2015 es van notificar al Sistema de Vigilància de Malalties Relacionades amb el Treball 222 casos, 147 del quals van afectar dones. L'edat mitjana va ser de 42,5 anys (DE=10,0) sense diferències entre sexes, i les ocupacions més freqüents van ser personal de serveis i comerç (65 casos), seguits de professionals de suport amb (42 casos) i ocupacions elementals (32 casos). Respecte el país d'origen, un 25,1% havia nascut fora de l'Estat. La patologia més notificada va ser de tipus ansiós-depressiva, amb 161 casos, dels quals 111 van ocórrer en dones. Els trastorns que van seguir en freqüència van ser els músculoesquelètics (37 casos). El 25,7% de les persones afectades treballava en empreses de fora de Barcelona i la situació laboral més freqüent va ser la contractació indefinida (85,8%). Finalment, el 79,4% dels treballadors i treballadores estava en situació d'incapacitat temporal en el moment de la notificació.

Notificacions al sistema de vigilància de malalties relacionades amb el treball *Treball al CAP 2015*

Descripció dels casos notificats

L'any 2015 es van notificar 531 casos de malalties relacionades amb el treball (MRT) a la Unitat de Salut Laboral (USL) de Barcelona, un 14,2% més que l'any anterior. La incidència va ser de 89,2 casos per 100.000 persones assalariades, superior també a la de 2014 (76,9 x 100.000). Seguint el mateix perfil dels darrers anys, es van notificar més casos en dones i els trastorns ansiosos i depressius van continuar sent els més freqüents (vegeu **figura 1**). L'ocupació més freqüent en ambdós sexes va ser la de personal de serveis i comerç.

Característiques sociodemogràfiques

El 64,1% dels casos notificats van ocórrer en dones i l'edat mitjana va ser de 43,8 anys (DE=10,2), sense diferències entre sexes. El

22,6% havia nascut fora de l'Estat espanyol, sobretot en països sud-americans (12,3%). El 23,5% dels casos treballava en empreses de fora de Barcelona (el 30,3% dels homes i el 19,7% de les dones).

Característiques laborals

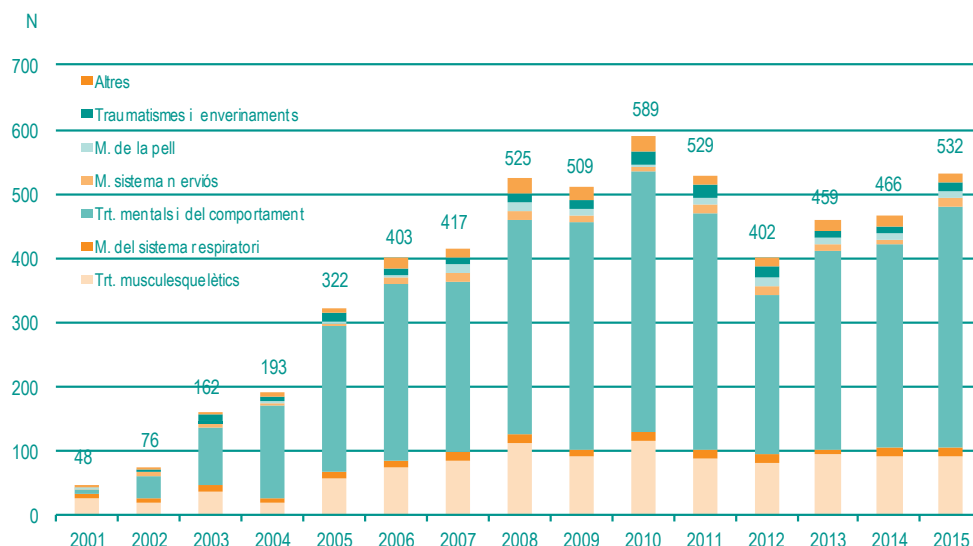
L'ocupació més freqüent va ser la de personal de serveis i comerç (19,7% dels casos masculins i 25,6% dels femenins). Entre els homes les dues ocupacions següents en freqüència, amb percentatges molt similars a la primera, van ser el personal de la indústria i construcció (19,7%) i els professionals de suport (19,1%). Entre les dones van seguir les professionals de suport (22,3%) i les professionals de la ciència i intel·lectuals (18,0%). L'anàlisi més detallada de les ocupacions indica que les tres primeres entre els homes van ser peons del transport, des-

El 2015 van augmentar els casos notificats i la incidència.

Els factors de risc psicosocial van ser els més freqüents en ambdós sexes en els casos estudiats, sobretot la manca de suport dels superiors.

Figura 1. Distribució dels casos notificats segons diagnòstic i any de notificació. Barcelona, 2001-2015.

carregadors i similars (8,4%), empleats d'agències de viatges, recepcionistes d'hotels i telefonistes (6,8%) i personal de seguretat privada (6,8%); entre les dones van ser assistents administratives i especialitzades (13,0%), venedores de botigues i magatzems (7,4%) i personal de neteja d'oficines, hotels i altres establiments similars (6,8%).

La majoria de les persones tenia un contracte indefinit (84,3%), mentre que el 10,1% estava contractat de manera temporal i el 4,6% en atur en el moment de la notificació. El comerç al major i detall, reparació de vehicles va ser l'activitat econòmica en què treballaven més persones (16,6% dels casos notificats en homes i 17,0% en dones), seguida en els casos masculins per les indústries manufactureres (16,0%) i l'hoteleria (13,4%) i en els femenins per les activitats sanitàries i de serveis socials (13,1%) i les activitats administratives (10,7%). Si es té en compte un nivell més desagregat de l'activitat, entre els homes la més freqüent va ser els restaurats i establiments de menjars (6,8%) seguida d'administració pública i de la política econòmica i social (6,3%). Aquesta última va ser la més freqüent entre les dones (6,5%) seguida per les activitats de neteja (5,0%).

Trastorns de salut

Els trastorns mentals (bàsicament de tipus ansios-depressiu) van ser els més freqüentment notificats (64,9% dels casos masculins i 73,4% dels femenins), seguits dels musclesquelètics (que van afectar el 21,5% dels homes i el 14,7% de les dones). Amb una freqüència molt inferior es van notificar a continuació entre els homes les malalties d'ulls i annexes (3,7%) i entre les dones les malalties del sistema respiratori (3,2%). Respecte l'any anterior va augmentar lleugerament el percentatge de trastorns ansios-depressius en ambdós sexes (el 2014 van ser el 60,4% dels casos ocorreguts en homes i el 72,0% dels ocorreguts en dones). En canvi,

els musclesquelètics van disminuir també en ambdós sexes (l'any anterior van ser el 24,5% dels casos masculins i el 17,3% dels femenins). En la figura 1 s'observa l'evolució dels casos des de 2001 segons el diagnòstic.

El personal de serveis i comerç va ser l'ocupació més freqüent entre les persones amb un trastorn de salut mental (28,1% dels homes i 29,5% de les dones) seguida dels professionals de la ciència i intel·lectuals en el cas dels homes (18,2%) i de les professionals de suport en el de les dones (22,7%). Els trastorns musclesquelètics, en canvi, van ser més freqüents en els casos masculins en les ocupacions elementals (39,0%) seguides pel personal de serveis i comerç (19,5%) i entre les dones van ser les mateixes ocupacions però en ordres invertits (en primer lloc el personal de serveis i comerç amb un 33,3% del cas i en segon lloc les ocupacions elementals amb el 18,8%).

La major part de treballadors i treballadores estaven en situació d'incapacitat temporal (IT) en el moment de la notificació (77,0% dels homes i 74,9% de les dones), situació que depenia del diagnòstic, de manera que en ambdós sexes les persones amb trastorns mentals estaven més freqüentment en IT que les que patien trastorns musclesquelètics (en el primer cas eren el 86,7% dels homes i el 81,1% de les dones, i en el segon cas el 68,3% dels casos masculins i el 56,3% dels femenins). Al voltant de la meitat dels casos (55,1% dels homes i 50,0% de les dones) havien estat visitats prèviament per la mútua, cosa que depenia del diagnòstic. Així, el 44,3% d'homes i el 40,1% de dones amb trastorns de salut mental havien estat visitats, mentre que van ser el 89,7% dels homes i el 78,3% de les dones amb trastorns musclesquelètics.

Factors de risc laboral

En la Taula 1 es presenten els factors de risc identificats en els casos estudiats. Els més fre-

qüentment implicats van ser els psicosocials, dels que se'n va identificar almenys un en el 55,0% dels casos estudiats en homes i el 67,7% en dones. En ambdós sexes la manca de suport dels superiors va ser el factor més freqüent (al voltant de la meitat dels casos estudiats), seguit de les altes exigències i la manca d'autonomia. Cal destacar entre les dones un quart factor, la manca de suport dels companys.

Als factors psicosocials els van seguir en freqüència els ergonòmics, dels que se'n va identificar almenys un en el 19,8% dels casos estudiats en homes i el 10,1% en dones. Les postures forçades o mantingudes va ser el factor més freqüent en ambdós sexes, seguit de la força i els moviments repetitius. Finalment es va identificar almenys un risc higiènic en el 4,5% dels homes i 5,1% de les dones. El factor més freqüent en ambdós sexes va ser l'exposició a productes químics.

Descripció dels notificadors i notificadores

El 2015 van notificar almenys un cas la totalitat dels Equips d'Atenció Primària (EAP) de la ciutat. Gairebé una tercera part (31,4%) van notificar 10 o més casos al llarg de l'any, mentre que el 2014 en van ser una cinquena part (20,1%). L'EAP que més en va notificar va ser Casernes (28 casos)

Taula 1. Distribució dels factors de risc laboral segons sexe. Barcelona, 2015.

	Homes		Dones	
	N	%	N	%
Factors psicosocials				
Altes exigències	19	17,1	28	14,1
Manca autonomia	15	13,5	28	14,1
Manca desenvolupament habilitats	-	-	2	1,0
Manca suport companys	2	1,8	22	11,1
Manca suport superiors	53	47,7	109	55,1
Salari inadequat	-	-	2	1,0
Perspectives promoció	1	0,9	-	-
Canvis no desitjats	5	4,5	17	8,6
Inconsistència estatus	1	0,9	5	2,5
Assetjament psicològic	6	5,4	11	5,6
Assetjament sexual	-	-	3	1,5
Maltractament direcció	1	0,9	3	1,5
Conflicte laboral	3	2,7	8	4,0
Discriminació	-	-	9	4,5
Altres psicosocials	9	8,1	15	7,6
Factors ergonòmics				
Moviments repetitius	9	8,1	9	4,5
Força	10	9,0	10	5,1
Postures forçades o mantingudes	13	11,7	11	5,6
Vibracions	2	1,8	-	-
Factors higiènics				
Microclima	-	-	3	1,5
Productes químics	4	3,6	7	3,5
Soroll	1	0,9	-	-

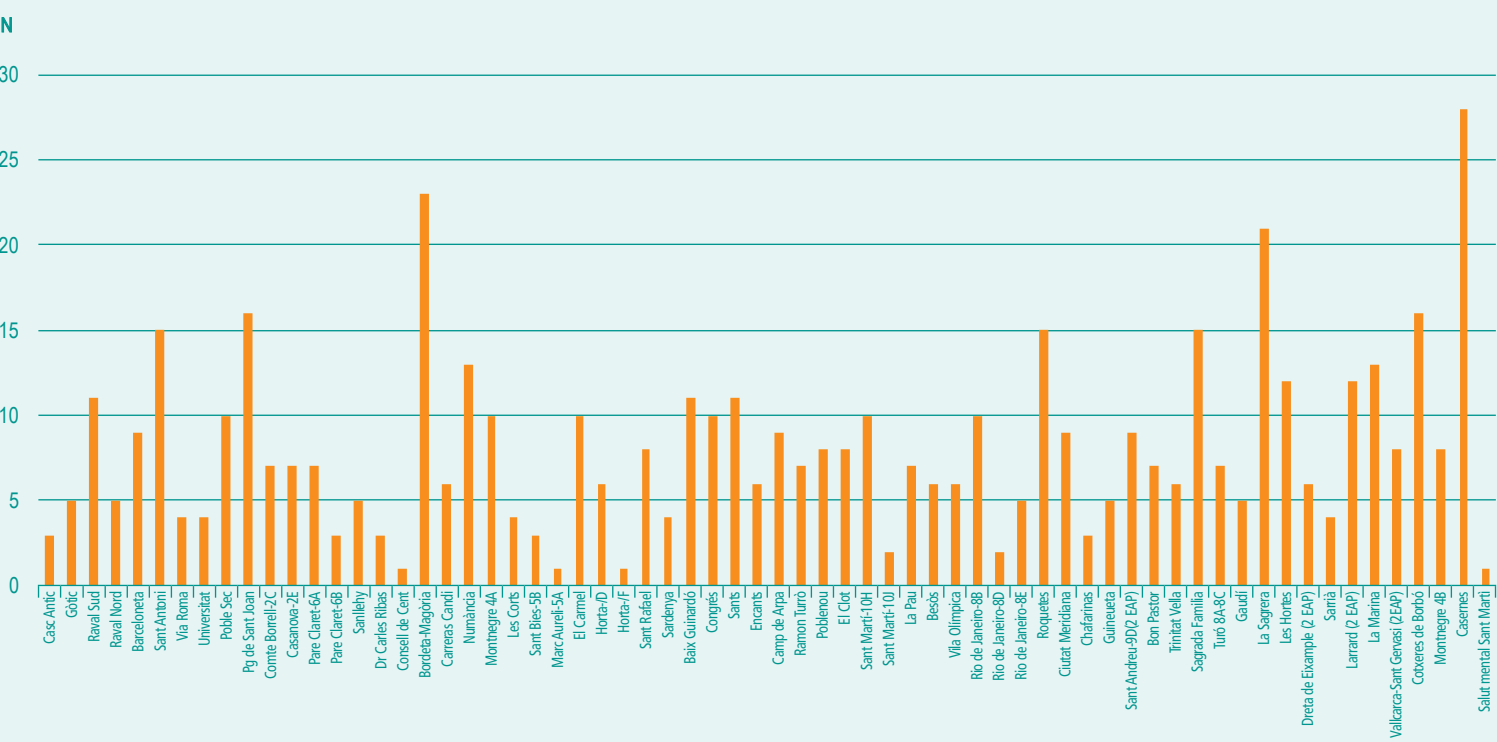
Nota: casos estudiats.

seguit de Bordeta-Magòria (23) i La Sagrera (21). Quant els notificadors i notificadores, en van ser 341 (37 més que l'any anterior), dels que més d'una tercera part (35,8%) van notificar més d'un cas, destacant un professional que va notificar 8 casos, dos que en van notificar 6 cadascun i tres professionals que en van notificar 5 cadascun. En la **Figura 2** s'observa la distribució de casos notificats segons el centre notificador.

Van augmentar els trastorns mentals que van seguir sent els més freqüents i van disminuir els musclesquelètics tant en homes com en dones.

Van augmentar els professionals notificadors i es va mantenir la cobertura del 100% dels EAP.

Figura 2. Distribució dels casos notificats segons centre notificador. Barcelona, 2015.

Malalties relacionades amb el treball notificades a la USL Barcelona segons diagnòstic, edat i sexe. Juliol-desembre 2015

	Homes							Dones						
	< 25	25 - 34	35 - 44	45 - 54	55 - 64	> 64	Total	< 25	25 - 34	35 - 44	45 - 54	55 - 64	> 64	Total
Trt. Musclesquelètics	1	-	5	6	5	-	17	-	3	7	7	3	-	20
M. del sistema respiratori	-	-	-	1	-	-	1	-	1	-	-	3	-	4
Trt. mentals i del comportament	-	12	19	13	8	-	52	3	27	34	35	12	-	111
M. sistema nerviós	-	-	1	-	-	-	1	-	2	-	1	-	-	3
M. de la pell	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	1	-	-	4
Traumatismes i enverinaments	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	3	-	-	3
Altres	-	1	-	2	-	-	3	-	1	-	1	-	-	2
Total	1	13	26	22	13	-	75	3	36	42	48	18	-	147

Malalties relacionades amb el treball notificades a la USL Barcelona segons diagnòstic i ocupació. Juliol-desembre 2015

	Direcció i gerència empreses	Professionals ciència i intel·lectuals	Professionals suport	Personal Administratiu	Personal serveis i comerç	Personal agricultura i pesca	Personal indústria i construcció	Operadors/es instal·lacions i maquinària	Ocupacions elementals	Total
Trt. musclesquelètics	-	1	5	2	11	-	4	1	13	37
M. del sistema respiratori	-	-	-	-	2	-	-	1	2	5
Trt. mentals i del comportament	3	27	35	21	46	-	5	8	16	161
M. sistema nerviós	-	-	1	1	2	-	-	-	-	4
M. de la pell	-	-	-	2	2	-	-	-	-	4
Traumatismes i enverinaments	-	1	-	-	1	-	-	1	1	4
Altres	-	-	1	2	1	-	-	-	-	4
Total	3	29	42	28	65	-	9	11	32	219

Nota: casos amb ocupació desconeguda = 3

Malalties relacionades amb el treball notificades a la USL Barcelona segons diagnòstic i centre notificador. Juliol-desembre 2015

	Gòtic																El Clot															
	Raval Sud	Raval Nord	Barceloneta	Sant Antoni	Via Roma	Universitat	Poble Sec	Pg. Sant Joan	Comte- Borrell 2C	Casanova-2E	Pare Claret- 6A	Pare Claret- 6B	Sanllehy	Dr. Carles Ribas	Bordeta -Magòria	Carreras Candi	Numància	Montnegre 4A	Les Corts	Sant Elies- 5B	El Carmel	Horta 7D	Sant Rafael	Sardenya	Baix Guinardó	Congrés	Sants	Encants	Camp de Arpa	Ramon Turró	Poblenou	
Trt. musclesquelètics	1	2	-	-	1	-	-	4	2	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	1	-	-	3	-	-	-	1	-	-	-	1	-
M. del sistema respiratori	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	
Trt. mentals i del comportament	2	2	1	4	6	1	1	2	4	3	2	1	2	3	8	1	4	3	1	-	4	1	2	2	3	2	2	1	1	1	2	
M. sistema nerviós	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	
M. de la pell	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	1	-	-	-	
Traumatismes i enverinaments	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Altres	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Total	3	4	1	4	9	1	2	6	6	3	2	1	2	3	10	1	5	3	1	1	4	1	5	3	3	4	3	2	2	2	2	

	Sant Martí-10H	Sant Martí- 10J	La Pau	Besòs	Vila Olímpica	Rio de Janeiro-8B	Rio de Janeiro-8D	Rio de Janeiro-8E	Roquetes	Ciutat Meridiana	Chafarinas	Guineueta	Sant Andreu- 9G	Bon Pastor	Sagrada Família	Salut mntal Sant Martí	Vallcarca	Gaudí	La Sagrera	Les Hortes	Dreta Eixample (ZEAP)	Sarrià	Llarrard	La Marina	Vallcarca-Sant Gervasi	Cotxeres de Borbó	Turó 8A-8C	Montnegre-4B	Casernes	Total
Trt. musclesquelètics	1	-	1	-	-	2	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	2	3	1	-	1	1	3	37
M. del sistema respiratori	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5
Trt. mentals i del comportament	3	3	-	3	1	3	2	1	4	8	3	1	1	3	3	1	1	-	8	3	2	2	5	7	4	6	2	3	7	163
M. sistema nerviós	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	4
M. de la pell	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
Traumatismes i enverinaments	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Altres	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	5
Total	4	6	1	3	1	3	5	2	4	8	3	2	2	3	5	1	1	1	10	3	2	3	7	10	5	6	4	4	12	222